

ВІДНОСИНИ ЄВРОСОЮЗУ І НАТО: ІСТОРИЧНІ УРОКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У публікації висвітлюється питання розвитку щодо відносин між Європейським Союзом і НАТО, які забезпечують усунення конфліктних ситуацій.

Ключові слова: НАТО, Європейський Союз, колективна безпека, взаємовідносини.

Abstract

In the publication, there is a food for development between the European Union and NATO, in order to ensure the resolution of conflict situations. Key words: NATO, European Union, collective security, mutuality.

Keywords: NATO, European Union, collective security, mutual relations.

Вступ

Трансатлантичні відносини завжди займали центральне місце у безпеці та обороні. Складні і часто заплутані взаємодії між двома сторонами Атлантики з приводу європейських оборонних механізмів продемонстрували чудову спадкоємність — починаючи з дискусій після 1945 року навколо паралельних утворень Організації Північноатлантичного договору та Європейської оборонної спільноти періоду Загальної політики безпеки та оборони до поточного пошуку стратегічної автономії, розпочатого у 2016 році.

Основна частина

НАТО вважає, що Європейський союз – це важливий і унікальний партнер, яка має власну юридичну особу, котра виходить за межі своїх членів, з яких вона складається ЄС покладається в плані оборони і безпеки на міждержавну співпрацю між 28 країнами. Саме тому, роль країн-членів являється домінантом, який належить до обох організацій.

Взаємовідносини НАТО і Європейського союзу почалися в 2003 році, коли був укладений комплексний пакет угод. Не дивлячись на це, між собою організації підтримували тісний зв'язок, який був спрямований на підвищення європейської відповідальності в питаннях оборони [3, с. 344]

Перша декларація ЄС та НАТО, підписана на саміті НАТО у Варшаві у 2016 році, присвячена співпраці у семи стратегічних галузях (гібридні загрози, оперативна співпраця (включаючи морські питання), кібербезпека, оборонний потенціал, промисловість та дослідження, скоординовані навчання та нарощування потенціалу). Наступні 74 заходи щодо розвитку співробітництва ЄС – НАТО було схвалено: 42 у грудні 2016 року та ще 32 у грудні 2017 року. Друга спільна декларація ЄС – НАТО, підписана у 2018 році, заснована на цілях декларації 2016 року. Крім того, сторони зобов'язалися добитися швидкого прогресу в таких галузях, як військова мобільність та боротьба з тероризмом, а також просування порядку денного жінок, миру та безпеки [1, с. 191-194].

Війна Росії з Україною, а також стрімкий вступ Швеції та Фінляндії до НАТО дали ЄС і НАТО новий імпульс для налагодження співпраці. З самого початку війни об'єкти прагнули до того, щоб їх відповіді на вторгнення доповнювали один одного. Наприклад, союзники по НАТО координують поставки зброї з ЄС. Саме в цьому контексті була погоджена третя декларація Європейського союзу з НАТО.

Намір підписати третю державну декларацію ЄС – НАТО було повідомлено президентом Комісії Урсулою фон дер Ляйен в її зверненні до Конгресу в 2021 році, в якому говорилося, що вона буде представлена до кінця 2021 року, однак декларація була підписана . 10 січня 2023 року. Незважаючи на те, що причини затримки не були названі, експерти відзначають, що це могло б через:

- напруженість у відносинах між Туреччиною та Кіпром,

- важкі перемовини щодо формулювання оборонної ролі Європейського союзу, що торкається Китаю [2, с.109].

За словами аналітиків, обидві сторони в 2022 році критикували один одну за блокування частин декларації. Декларація складається з 14 пунктів, в яких досить мало змісту з точки зору конкретних результатів і притягиває до певних дій. Більшість пунктів собою представляють спостереження, оцінку прогресу або заяви про принципи. Найбільш важливі моменти:

1. Загальні загрози: в декларації підтверджується, що всі організації протистояють загрозам, включаючи «саму серйозну загрозу євроатлантичної безпеки за останні десятиліття»: російська агресія проти України, а також виклики, що випливають з авторитарних акторів, нерозривний конфлікт, хрупкість і нестабільність в європейському спільному сусідстві і терористичні групи.

2. Європейська оборона: хоча НАТО «залишається основною колективною обороною для своїх союзників», у декларації визнається, що «більш сильна і спроможна європейська оборона» є позитивним вкладом у трансатлантичну та глобальну безпеку та сумісна з НАТО.

3. Області співробітництва : в декларації підтверджується, що «безпрецедентний прогрес» був досягнутий у всіх співробітництвах. У них описуються досяжні результати у протидії кібер- і гібридним загрозам, а також у відношенні оперативного співробітництва, оборонних можливостей, оборонної промисловості та досліджень, боротьби з тероризмом і нарощування потенціалу партнерів.

4. Китай: у декларації вперше згадується Китай, і зазначається, що «напористість і політика Китаю, що зростає, створюють проблеми, які нам необхідно вирішити» [4].

Висновки

Відносини Європейського союзу і НАТО тривають вже десятки років, охоплюючи широке коло питань, до яких входить управління кризами, безпека та нарощування потенціалу. На сьогоднішній день співпраця між організаціями здійснюється на керівних принципах відкритості, дзеркальності і прозорості з повною повагою до належності прийняття рішень і процедур без шкоди для політики у сфері забезпечення будь-якої члена-країни. ЄС і НАТО постійно обмінюються пропозиціями щодо усунення конфліктних ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Матринов А. Відносини Євросоюзу і НАТО: історичні уроки. *Україна. Європа. Світ*. зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Тернопіль, 2017. С.191-201.
2. КОПОТУН Н.І. Відносини США-Європейський Союз після ратифікації Лісабонського договору. URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/download/724/681> (дата звернення 7.05.2023).
3. Бражнікова Л. Основні напрями співробітництва ЄС із НАТО: питання морської безпеки. *Міжнародне право: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.* Харків, 2019. С.343-347
4. Зміцнення відносин між НАТО і ЄС. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2019/07/16/zmtsennyya-vdnosin-myuo-nato-s/index.html> (дата звернення 7.05.2023).

Горовий Олексій Сергійович – студент групи МВКД-20б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: gorovooy@gmail.com.

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Goroviy Oleksiy S. – Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: gorovooy@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com